

UMUMTA'LIM MUASSASALARIDA PSIXOLOGIK XIZMATNING KO'LAMINI ANIQLASH MASALALARI

Mamatraimov O'ktam Choriyevich

Surxondaryo viloyati Oltinsoy tumani 8-sonli AFCHO'SMUO'T maktabi psixologi

ANATATSIYA:

Psixologik jixatlar o'rta ta'lim muassasalarida o'qituvchilar, o'quvchilar va mas'uliyatli hodimlar uchun muhimdir. Ular o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarda, o'qitish jarayonida va o'quvchilarning shaxsiy rivojlani shakllanishida katta ro'le o'ynaydilar. Maqolada o'rta ta'lim muassasalarida psixologik jixatlarni aniqlashning ahamiyati, bu jixatlarni tushunishning muhimligi, ularni aniqlash usullari va qo'llanishining muhimligi haqida muloqot qilinadi. Maqola asosan tadqiqotlarga, ilmiy adabiyotlarga va amaliy tajribalarga asoslanadi.

Kalit so'zlar: "psixologik jixatlar", "aniqlash", "shaxsiy identifikatsiya", "o'zgarimaslik", "jamiyatga oid o'zgarishlar", "jihozlanganlik", "o'quv jarayonini kuzatish", "psixologik testlar", "foydalanuvchi suhbatlari" va "ta'lim jarayoni" kabi mavzularni boshqarishda yordam beradi.

KIRISH:

O'rta ta'lim muassasalarida psixologik jixatlar ko'rsatgichlari o'quvchilar, o'qituvchilar va o'rtacha ta'lim muhitining boshqa a'zolari uchun ahamiyatga ega. Bu jixatlar o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlarda, o'quv jarayonida va o'quvchilarning shaxsiy rivojlani shakllanishida katta ro'le o'ynaydilar. O'rta ta'lim muassasalarida psixologik jixatlar ko'rsatgichlarini aniqlash va ularni tushunish, o'quvchilarning o'zlarini tushunishlariga va rivojlantirishlariga yordam beradi. Bu maqolada, psixologik jixatlar tushunilishi va aniqlanishining ahamiyati, ularni aniqlash usullari va ularni qo'llashning muhimligi muloqot qilinadi. Psixologik jixatlar, insonning o'zining o'zini tushunish va boshqalar bilan munosabatlarini belgilovchi qirralarni ifodalaydi. Ular o'quvchilarning rivojlanishini va ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga erishishini ta'minlaydi. Psixologik jixatlar o'rtacha yoshdagi o'quvchilarda o'zgaruvchan bo'lishi mumkin, shuning uchun ularni aniqlash va tushunish ahamiyatga ega. Bu jixatlar turli xil bo'lib, masalan:

1. Shaxsiy identifikatsiya: O'quvchilar o'zlarini kelib chiqarishda va jamiyatga qarshi tushunishlarida rol o'ynayadi.
2. Jihozlanganlik: O'quvchilar o'zlarini ta'riflash va o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun maqsad qo'yganda, ularni o'sishga keltiradi.

3. O'zgarimaslik: Ba'zi o'quvchilarda o'zgarishlarga qarshi tushunish, odatda, o'qituvchilarning va maktabning qabul qilgan texnikasiga ishonchli bo'lish ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi.
4. Jinsiyatga oid o'zgarishlar: Jinsiy identifikatsiya va jinsiy munosabatlar, o'quvchilarning o'zlarini tushunishlarini shakllantiradi.
5. Jamiyatga oid o'zgarishlar: O'quvchilar jamiyatda o'zlarining o'rinini aniqlashda yordam beradi va ularni jamiyatga integratsiya qilishga imkoniyat yaratadi.

Psixologik Jixatlar Aniqlash Usullari:

O'rta ta'lim muassasalarida psixologik jixatlar aniqlash uchun bir nechta usullar mavjud. Masalan,

1. O'quvchilar bilan suhbat: O'quvchilar bilan suhbatlar o'quvchilarning o'zlarini ifodalashlari va o'zlarini tushunishlari uchun ajoyib vosita bo'lib, ularning xohishlarini, qiyinchiliklarini va maqsadlarini aniqlashga imkoniyat yaratadi.
2. O'quv jarayonini kuzatish: O'qituvchilar o'quv jarayonini diqqat bilan kuzatib borish orqali o'quvchilarning qiziqishlarini va qiyinchiliklarini aniqlashlari mumkin.
3. Psixologik testlar va savollar: Anonim savollar yoki psixologik testlar yordamida, o'quvchilarning o'zlarini tushunishlariga yordam berish mumkin.

Psixologik Jixatlar va O'qitish Jarayoni:

O'rta ta'lim muassasalarida o'quvchilarning psixologik jixatlarini tushunish va aniqlash o'quv jarayonini kuchaytiradi. O'qituvchilar o'quvchilarning o'qituvchilari o'rtasida;

Shaxsiy identifikatsiya, insonning o'zining shaxsiy xususiyatlarini, o'zining o'zini tushunish va o'zini qarshi tushunishlarini shakllantirishda o'ynaydigan muhim bir ro'lda bo'lgan psixologik jixat hisoblanadi. Bu jixat, insonning o'zining kimligini, o'z-o'zini tushunishini va jamiyatda o'zining o'rnini aniqlashda o'zining o'ziga xos talablarini ifodalaydi.

Shaxsiy identifikatsiya o'quvchilar uchun juda muhimdir, chunki u, ularning o'zlarini tushunish, o'z haqida o'ylab ko'rish va o'zining jamiyatda o'z o'rinini aniqlashlarini ta'minlaydi. Bu, ularning o'zlarining kim ekanligini, qanday o'z-o'zini tushunishlari va jamiyatdagi o'rinlarini qanday o'ylab ko'rishlari haqida fikrlarni shakllantirish uchun asosiydir.

Shaxsiy identifikatsiya, o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlarni shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Agar o'quvchilar o'zlarini tushunishlari va o'zlarining o'rnini o'ylab ko'rishlari kuchayib, ular o'rtacha ta'lim muhitida o'zaro qatnashish va o'zlarini rivojlantirishga qodir bo'ladilar. Shuningdek, shaxsiy identifikatsiya, o'quvchilarning o'zlarining maqsadlarini va istaklarini aniqlashlariga ham yordam beradi.

O'rta ta'lim muassasalarida shaxsiy identifikatsiya ko'rsatgichlarini aniqlash, o'quvchilarning o'zlarini tushunishlari va o'zlarini aniqlashlari uchun bir nechta usullar

mavjud. Masalan, o'quvchilar bilan suhbatlar o'quvchilarning o'zlarining qiziqishlarini, talablarni va istaklarini tushunishlari uchun yaxshi vosita bo'lib, ularning o'zlarini tushunishlari va rivojlantirishlari uchun ko'p maslahatli bo'lib, ularning o'zlarining o'z-o'zini qarshi tushunishlarini aniqlashlariga yordam beradi. Boshqa usullar, masalan, o'quv jarayonini kuzatish va psixologik testlar ham, o'quvchilarning shaxsiy identifikatsiyalarini aniqlashlari uchun foydalaniladigan vositalardan ba'zilaridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Psychological Testing and Assessment" - David Shum, John O'Gorman, Brett Myers.
2. "Educational Psychology" - Anita Woolfolk, Philip H. Winne.
3. "The Handbook of Psychological Testing" - Paul Kline.
4. "Understanding Psychology" - Robert S. Feldman.
5. "Assessment in Counseling: A Guide to the Use of Psychological Assessment Procedures" - Albert B. Hood, Richard W. Johnson.
6. Rasulov O.S. Theoretical basis of organization of management system of socio-economic development of municipal structure// world bulletin of management and law (wbml) available online at: <https://www.scholarexpress.net> volume-17, december 2022 issn: 2749-3601.r. 148-153.
7. Rasulov O.S Munitsipal darajada ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni boshqarish mexanizmlari transformasiyasi// scientific-technical journal(stj ferpi, farpi itj,ntj ferpi, 2022, t.26.spes.vypusk №14). b.116-122.
8. Rasulov O.S O'zini-o'zi boshqarish organlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini boshqarishni baholash masalalari// Qo'qon universiteti xabarnomasi ilmiy-elektron jurnali. "Kokand university" – 2023. b.70-73
9. Rasulov O.S. Методика комплексной оценки стратегического управления органами самоуправления на основе принципов общности // Copyright (c) 2023 Author (s). This is an open-access article distributed under the terms of Creative Commons Attribution License (CC BY). С.137-140.
10. Ernazarov, G. N. (2022). DUE TO ANTHROPOGENIC CHANGES IN THE ECOLOGICAL CONDITIONS, THE NEGATIVITY THAT OCCURS IN THE AEROBIC CAPACITY OF STUDENTS. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429, 11(12), 132-139.*
11. Ernazarov, G. N. (2022). PHYSICAL QUALITIES OF STUDENTS LEARN. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429, 11(12), 150-159.*
12. Ernazarov, G. N. (2023). THE LEVEL OF PREPARATION OF PLAYERS DEPENDS ON MAXIMUM OXYGEN CONSUMPTION. *American Journal of Pedagogical and Educational Research*, 8, 68-75.
13. Ernazarov, G. N. ATTITUDE OF A MODERN STUDENT TO A WALKY LIFESTYLE. *Stress*, 269, 43-74.